

พระราชกฤษฎีกา
ว่าด้วยตราตำแหน่งเสนาบดี

ซึ่งมีศักดิ์ พระพุทธเจ้าฉัน กาด เป็น อดีต ภาค ๒๔๕๗ พรรษา บัณฑิต
กาด มกราคม มาดี ประถม สุทธิณ ศุภรवार โดย กาด กำหนด

พระบาท สมเด็จพระปรเมนทรมหา วชิราวุธ เอก อรรถ มหา บรม
บรม นรา ชีราช พินิต ประชา นาด มหา สมมตวงค์ อดีตยงศ์ จิมลรัตน์
วรชตติยราชินิกโรดม จาครันต บรม มหา จักรพรรดิ ราช สังการค์ บรม
ชรรณิก มหา ราช่า ชีราช บรมนาล บพิตร พระ มงกุฎ เกตุเจ้า ชย หิว
เดด็จ ออก ณ พระที่นั่ง สุสิต มหา ปราสาท เทวราช พิมาน โดย สถาน
อุตราภิมุข นำพระ แทน มนงคศิลา ภายใต้ พระ มหาน พปลด เสวตนิตร

เล่ม ๓๑ หน้า ๔๘๕ ข ราชกิจจานุเบกษา วันที่ ๑๐ มกราคม ๒๔๕๗

ศิริวิรัช ช่างร้อง พร้อมด้วย พระบรมวงษ์ษา นุวงศ์ แต่เดิณนาบดี มหาอำมาตย์
ราชเสวก คีย์ มหาเสวกเอก พระเจ้าพี่ยาเธอ กรมหลวงปราจิณ
กิตติบดี ราชเสวานุการ ๑ จางวางตรี หม่อมเจ้าปิยะบุตร ปลัด
บัญชาการ กรมมหาดเล็ก ๑ เจ้า หม่อมเจ้าชัชวลิต นายเวร กรม
มหาดเล็ก ๑ มหาอำมาตย์เอก เจ้าพระยาอภัยราชา มหายุติธรรมบริ
เดิณนาบดี กระทรวงยุติธรรม ๑ มหาเสวกเอก เจ้าพระยาธรรมราชาภิร
ษิตี เดิณนาบดี กระทรวงวัง ๑ จางวางเอก พระยาจิวพงษ์ พนม
อธิบดี กรมตรวจใน พระราชสำนัก ๑ จางวางเอก พระยาบรมมรัตน
ราช ปลัดถก อธิบดีกรมช่างตี ๑ จางวางโท พระยาประสิทธิ์ศักดิ์การ
อธิบดีกรมมหาดเล็ก ๑ พระตำรวจโท พระยาราชวัดสถานศิษฐู สุ่มห
พระตำรวจ ๑ นายพลโท พระยาเทพอรชุน สุ่มหราชองครักษ์ ๑
มหาเสวกโท พระยาบุรินทร์วราชฐู ราชเสวานุการ ฝ่ายต่างประเทศ แ
ในพระองค์ ๑ มหาเสวกโท พระยาศรีสุนทรโวหาร ผู้ช่วยราชเสวา
นุการ ๑ นายพลเรือโท พระยามหาโยธา ราชองครักษ์ ผู้บัญชาการ กรม
ชุมพล ๑ มหาเสวกตรี พระยาบำเรอภักดิ์ สุ่มหพระราชมนเฑียร ๑
นายพลตรี พระยาประสิทธิ์ศักดิ์การ ๑ จางวางตรี พระยาศรีสุริยพาห
อธิบดี กรมพระอภัยราชน ๑ มหาเสวกตรี พระยาศรีฤๅดาการ จางวาง
กรม พระตำรวจวัง ๑ เจ้าหมื่นศรี สิริวิภักษ์ หัวหมื่นมหาดเล็ก ๑
เปินฮาภิ แต่ข้าทูลถของ สู่ พระบาท ราชบริพาร ฝ่ายทหาร พลเรือน

วันที่ ๑๐ มกราคม ๒๔๕๗ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๓๐ หน้า ๔๘๕ ค

ชัน เศษ เปน อเนกคนนำ แล้วมา พระบาท ทยุคต บพมาศย์ บริหาร พระ
ราช อิศริยยศ โดยกำหนด ฐานันดร

จึงมีพระบรมราชโองการ มาณพระสุรัสวดีถึงหน้าท ดำรัสเห็นอเกล้า ฯ ว่า
ตามจารีตโบราณราชประวัตร เมื่อ ทรง พระกรุณาโปรด ตั้ง แต่ง ผู้ใด
ไว้ในตำแหน่งเสนาบดี ก็โปรด พระราชทาน พระราชสัญญากร ให้เป็น คราว
ตำแหน่ง มี คราวพระราชสี่หี คราวพระคชสี่หี แต่คราวนี้ แก้ว เปน ต้น
เมื่อ ครั้ง พระบาท สมเด็จพระเจ้า อยู่ หัว รัชกาลที่ ๕ ทรง ประดิษฐาน
ตำแหน่ง เสนาบดี ๑๒ กระทรวง นั้น ก็ได้ ทรงเลือกสรรค พระราชสัญญากร
พระราชทาน เปน คราว สำหรับ ตำแหน่ง เสนาบดี ครบ ทุก กระทรวง

อนึ่ง เมื่อ ยัง ไม่ มี พระราช ประเพณี ทรง ตั้ง ฐานันดรยศ ข้าราชการ ด้วย
พระราชทาน สัญญาบัตร การ ตั้ง เสนาบดี ก็ ดำเนิน ด้วย การ พระราชทาน
พระราชสัญญากร เปนคราว ตำแหน่ง เปนอันเสนาบดีได้รับพระราชทานพระราช
อำนาจเต็ม ตามหน้าที่ อัน มี ใน กฎ พระ ธรรมนุญ การ ที่เสนาบดี บังคับ บัญชา
กิจราชการ ก็ สืบสืบ ชาติ ด้วย ทั้ง คราว ดำเนิน กระแสพระ บรม ราช โองการ
เปน สำคัญ สม มา ตั้ง นี้ ครั้น มา ใน สมัย พระบาท สมเด็จพระเจ้าอยู่ หัว
รัชกาล ที่ ๔ มี พระราช ประเพณี ทรง ตั้ง ข้าราชการ ด้วย พระราช ทินนาม
อันจารึกในพระสุพรรณบัฏ หิริฉบัฏ ฤา สัญญาบัตรเปนสำคัญแล้ว ส่วน
พระราช สัญญากร สำหรับ ตำแหน่ง เสนาบดี นั้น ก็ รับ มอบ กัน เสีย เอง
หาได้ พระราชทาน พร้อม กับ ราชทินนาม ทั่วคราวไม่ จึง มา ถึง สมัย

เล่ม ๓๑ หน้า ๔๘๕ ข ราชกิจจานุเบกษา วันที่ ๑๖ มกราคม ๒๔๕๗

บัดนี้ ได้ทรงทราบฝ่าละอองธุลีพระบาทว่า การรับแลมอบ ครว
ตำแหน่งเสนาบดี คิวเสนาบดี หาได้ รับแลมอบต่อกันเองไม่ ให้แต่
เสียน ครว ซึ่งเป็นข้าราชการผู้น้อย รับแลมอบกัน ดังนี้ เห็นเป็น
อรรถวธวิธิต่อพระบรมเดชานุภาพ อยู่ตมบังคับ

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เสนาบดีราชกฤษฎีกาไว้ว่า แต่
นี้สืบไป เมื่อนำ ถ้าแต่เสนาบดีผู้ใด ต้อง ออกจากตำแหน่ง กระทบ
ใด ๆ ด้วยการย้าย กระทบ กติ ถูกด้วยเหตุอย่างอื่นกติ ให้เสนาบดี
ผู้นั้น นำตราตำแหน่งของตน ขน ทูลเกล้าฯ ถวาย เพื่อจะได้พระ
ราชทาน แต่ผู้ที่รับตำแหน่งใหม่ต่อไป ถ้าเสนาบดีผู้ใด ต้อง ออกจาก
กระทบนั้น บวชหนัก ถู ถึง แก่ มรณภาพ ถูกด้วยเหตุอย่างใด อย่างหนึ่ง
ซึ่งจะนำดวงตรา มา ทูลเกล้าฯ ถวาย มิได้ ไซ้ ให้เป็นหน้าที่เสนาบดี
มูราชกร เรียก แด่นำตราตำแหน่ง ขน ขน ทูลเกล้าฯ ถวาย ทั้งนี้ ให้
เสนาบดี มูราชกร เป็น เจ้าหน้าที วิชา พระราช กฤษฎีกานี้ ให้เป็นไป ตาม พระ
ราช ประเพณี แด่พระราช ประสงค์ จึง ทุก ประการ